

Saatjata alaealise välismaalase eestkoste ja esindamine

Merileid Vinkler
Nõunik
Laste ja perede osakond
Sotsiaalministeerium

28.09.2026

SOTSIAALMINISTEERIUM

Mõisted

SAATJATA ALAEALINE VÄLISMAALANE

Saatjata alaealine välismaalane (SAV)

Alla 18-aastane välismaalane ilma vastutava täisealiseta. Kui vanus pole kindel, aga isik väidab end olema alaealise, käsitletakse lapsena kuni vanuse hindamise tulemuse selgumiseni.

[LasteKS § 3 lg 2; SKA juhend, lk 4](#)

EESTKOSTE

Viibimiskoha järgne KOV on ajutiselt eestkostja ülesannetes

Kui rahvastikuregistris elukoha andmeid ei ole, täidab ülesandeid lapse hariliku viibimiskoha järgne KOV kuni kohtu poolt eestkostja määramiseni.

[PKS § 176 lg 1 ja 4](#)

ESINDAMINE

Esindaja PPA menetlustoimingutes

Esindaja ei pea olema eestkostja ega lastekaitsetöötaja. KOV-i nimel tegutsev isik peab vastama VRKS-i nõuetele.

[VRKS § 15 lg 1, 3 ja 5; PKS § 176](#)

Lapse huvid, turvalisus ja õiguste kaitse on lähtekoht.

Õiguslik raamistik: mis muutus?

KOV-i eestkoste ülesanne jäi alles. VRKS täpsustas lapse esindamist PPA menetluses ja lisas ajutise toe.

ENNE 12.06.2026

Mis on eestkoste?

Kui lapsel puudub teda esindav vanem, vajab ta eestkostjat. Eestkostja hoolitseb lapse eest ja esindab teda seaduse järgi.

[PKS § 171 lg 1; § 179 lg 1](#)

Kes tegutseb enne kohtuotsust?

Kuni kohus eestkostja määrab, täidab ülesandeid KOV. Registriaadressi puudumisel teeb seda lapse hariliku viibimiskoha KOV.

[PKS § 176 lg 1 ja 4](#)

ALATES 12.06.2026

Esindamine PPA menetluses

VRKS täpsustas KOV-i esindamisülesannet ja PPA, SKA ning KOV-i teavitamist. Esindaja peab olema usaldusväärne ja pädev.

[VRKS § 15 lg 1 ja 3; § 36 lg 1–2](#)

SKA ajutine tugi

Kui KOV ei saa ettenägematult suure SAV-ide arvu tõttu last ajutiselt esindada, võib SKA tagada esindamise PPA toimingutes.

[VRKS § 15 lg 8](#)

SAV-i võimalikud teekonnad

A VANUS ON TEADA: ALAEALINE

PPA esmased toimingud

PPA tuvastab lapse ja teavitab SKA-d.

Esindaja PPA-s

KOV esindab last tema osalust nõudvates toimingutes.

Lapse majutus

SKA ja KOV leiavad sobiva majutuse; SKA koostab juhtumiplaani.

Edasine eestkoste

Kohus määrab lapsele eestkostja.

B ALAEALISUS EI OLE KINDEL

PPA esmased toimingud

Vanusekahtluse korral käsitab noort lapsena.

Esindaja PPA-s

KOV esindab noort ka vanuse hindamise ajal.

Noore majutus

kinnipidamiskeskus või SKA ja KOV leiavad sobiva majutuse vanuse selgumiseni.

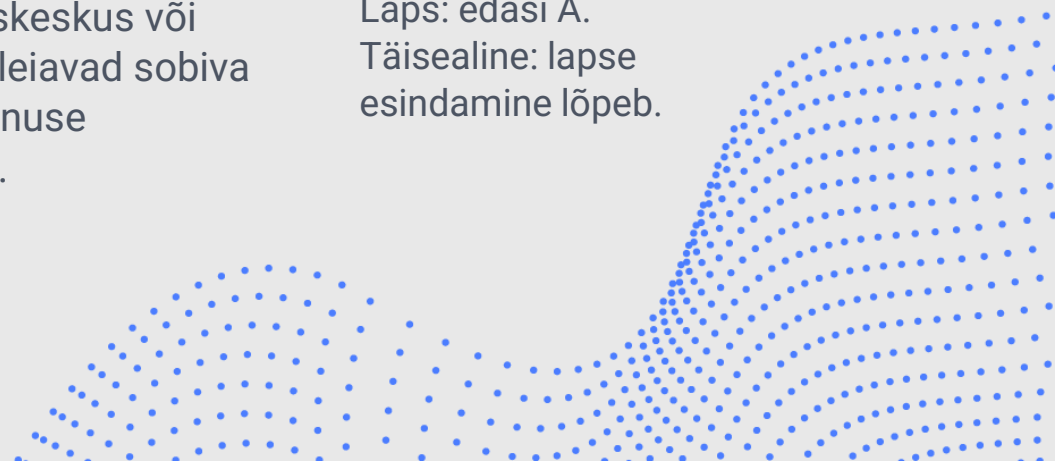

PPA hindab vanust

Laps: edasi A.
Täisealine: lapse esindamine lõpeb.

RAE KPK

Sinna jõuab vaid erandina kinnipeetav osa SAV-idest.

SAV-id Eestis ja Rae valla koormus

Rae valla koormust suurendasid täisealised isikud, kes väitsid end olevat alaealised.

EESTI 2020–2025

2020	1
2021	—
2022	58
2023	21*
2024	10
2025	7

Näitajad pole täielikult võrreldavad: 2024 on uued SKA juhtumid; 2023 on tuletatud arv. 2021 andmed puuduvad.

RAE VALD 2026

35

Võimalikku saatjata alaealist välismaalast

Osa vajab vanuse hindamist ja osutus hiljem täisealiseks, kuid hindamise protsessis vajavad nad siiski esindamist.

Rollid ja vastutus eestkostes ja esindamises

KOV-I ÜLESANNE

(Ajutine) eestkoste

Registriaadressi puudumisel täidab ülesannet lapse hariliku viibimiskoha järgne KOV. Püsiva eestkoste määrab kohus.

[PKS § 176 lg 1 ja 4](#)

Kes esindab last PPA toimingute juures?

KOV-i nimel saab osaleda usaldusväärne inimene, kellel on vajalikud teadmised ja oskused. Ta ei pea olema lastekaitsetöötaja.

[VRKS § 15 lg 3 ja 5](#)

Töövälisel ajal esindab last ajutiselt **Lasteabi**; tööajal jätkab KOV.

PIIRID JA RIIGI TUGI

Ühe esindaja koormus

Kuni 30 saatjata alaealist taotlejat; massilisest sisserändest põhjustatud hädaolukorras kuni 50.

[VRKS § 15 lg 4](#)

Millal saab SKA appi tulla?

Kui KOV ei saa massilise sisserände hädaolukorras või ettenägematult suure SAV-ide arvu tõttu ajutiselt esindada.

SKA võib ajutiselt esindada PPA toimingutes või sõlmida selleks lepingu.

[VRKS § 15 lg 8](#)

Valmisolek suurema koormuse korral

KOV-ide toetamine

SKA juhend ja koolitused aitavad esindajaid kogu protsessiks ette valmistada. Teadmised peavad jõudma organisatsioonidesse ja kogukondadesse, mitte jääma üksikutele lastekaitsetöötajatele.

SKA juhtumikorralduse juhend

KOV-ide koostöö

Ühine kriisiks ja esindamiseks valmistumine, praktilised kokkulepped ning kogemuse jagamine. Lapse elukoha muutudes saavad KOV-id ülesannete täitmises kokku leppida; seniks jätkab senine KOV.

PKS § 176 lg 3 ja 4

Ühine valmisolek aitab tagada, et suurema koormuse korral ei jää ükski laps vajaliku kaitse ja toeta.

SKA tugi suurema koormuse korral

Kui ettenägematult suur SAV-ide arv takistab KOV-il ajutiselt esindamist, võib SKA PPA toimingute esindamise ise täita või lepinguga korraldada kuni eestkostja määramiseni.

VRKS § 15 lg 8

Riiklik kriisivalmidus

Asutuste rollide, kontaktide ja käivitamise korra ühine läbimõtlemine olukorraks, kus korraga saabub suurem arv SAV-e.

Koostöö ja valmisoleku teema

Meie edasine tegevus

Fookus on rakendamisel, praktilisel koostööl ja vajaduste hindamisel.

1 Jälgime rakenduspraktikat

Vaatame, kuidas uus korraldus praktikas tööle rakendub ja millised küsimused vajavad täpsustamist.

2 Täpsustame koostööd ja valmisolekut

Arutame koos SKA, PPA ja KOV-idega praktilised koostöövõimalused, sh suurema arvu SAV-ide samaaegsel saabumisel.

3 Hindame edasist vajadust

Rakenduspraktika põhjal hindame, kas vaja on täiendavaid juhiseid, kokkuleppeid või õigusloome muudatusi.

Õigusloome vajadust hindame rakenduspraktika ja täpsustamist vajavate küsimuste põhjal.

Aitäh!

SOTSIAALMINISTEERIUM